

Святогірська міська військова адміністрація
Краматорського району Донецької області

Звіт про стратегічну екологічну оцінку
документу державного планування місцевого рівня
«Програма економічного і соціального розвитку
Святогірської міської територіальної громади на 2026 рік»

м. Святогірськ

2025

Зміст

1.	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документа державного планування	3
2.	Характеристика поточного довкілля, у тому числі здоров'я населення, прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджений (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	5
3.	Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	14
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	19
5.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	20
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	23
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	26
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	27
9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	28
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	29
11.	Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	29
	Перелік використаних джерел	32

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Програма економічного і соціального розвитку Святогірської міської територіальної громади на 2026 рік (далі – Програма) – документ державного планування, що затверджується розпорядженням начальника Святогірської міської військової адміністрації. Програма розроблена відділом економічного розвитку, торгівлі та інвестицій за участю структурних підрозділів Святогірської міської ради на виконання розпорядження голови Донецької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 03.09.2025 № 594/5-25 «Про розробку проекту Програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2026 рік»

Головна мета Програми – стабілізація економічного та соціального розвитку громади в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії російської федерації забезпечення сталого функціонування соціальних та гуманітарних сфер, відбудова житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, відновлення агропромислового комплексу, дотримання високих екологічних стандартів, соціальна підтримка незахищених верств населення, підвищення якості життя та людський розвиток, які потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

Програма визначає цілі, завдання та основні заходи економічного і соціального розвитку громади на 2026 рік, за кожним напрямом сформульовані проблемні питання, ризики та критерії ефективності. Заходи, які реалізуються шляхом застосування економічних і організаційно-правових важелів, повинні закласти основи створення умов для забезпечення гідного рівня добробуту та якості життя населення.

Стратегічні цілі Програми:

Ціль 1. Повернення безпеки та умов для сталого розвитку

Ціль 2. Нова економіка та створення робочих місць

Ціль 3. Відновлення та забезпечення зразкових послуг в Донецькій області

У Програмі враховані положення документів державного планування, які діють на державному та регіональному рівнях:

Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695;

Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджена Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII;

Національна Стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 820-р;

Національний план управління відходами до 2033 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 року № 1353-р;

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року, затвердженої розпорядженням голови Донецької облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 17 лютого 2020 року № 147/5-20 (в редакції розпорядження голови облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 01 травня 2025 № 309/5-25).

Заходи Програми перекликаються з цілями Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року, затверджено розпорядження начальника Святогірської міської військової адміністрації від 04.10.2024 № 978 та цілями місцевих програм:

Програма надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі на 2024 – 2026 роки;

Програма надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності на професійній основі на 2024 – 2026 роки;

План формування мережі закладів освіти Святогірської міської ради, що забезпечуватимуть здобуття початкової, базової, повної загальної середньої освіти з 01 вересня 2027 року;

Програма сприяння функціонуванню української мови як державної в усіх сферах суспільного життя Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області на 2024 – 2028 роки;

Програма розвитку фізичної культури і спорту в Святогірській міській територіальній громаді Краматорського району Донецької області на 2025 – 2029 роки;

Програма для кривдників на території Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області на 2025 – 2027 роки;

Програма для постраждалих осіб на території Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області на 2025 – 2027 роки.

Програмою передбачені заходи, які фінансуватимуться за рахунок коштів підприємств, місцевих бюджетів, а також коштів державного та обласного бюджету, що спрямовуються на реалізацію заходів державних цільових програм.

В рамках проведення процедури стратегічної екологічної оцінки проекту Програми з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та громадськості було розроблено та розміщено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки в *Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки* та на веб-сайті Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області.

Протягом встановленого періоду громадського обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Зауваження та пропозиції від органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища враховано у Звіті.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Святогірська міська територіальна громада створена у 2020 році, відповідно до розпорядження КМУ № 721-р від 12 червня 2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Донецької області», шляхом об'єднання територій та населених пунктів. До складу громади входять: м. Святогірськ - адміністративний центр, с. Адамівка, с. Богородичне, с. Глибока Макатиха, с. Долина, с. Краснопілля, с. Мазанівка, с. Маяки, с. Микільське, с. Пришиб, с. Сидорове, с. Тетянівка, с. Хрестище. Згідно з підпунктом 5 пункту 1 Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-ІХ, територія Святогірської міської територіальної громади включена до складу Краматорського району.

Святогірська міська територіальна громада відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженому наказом Міністерства розвитку громад та територій України 28 лютого 2025 року № 376, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 березня 2025 року за № 380/43786, знаходиться на території можливих бойових дій.

В межах Святогірської міської територіальної громади біля підніжжя крейдяних (Святих гір), на правому березі річки Сіверський Донець розташований Святогірський державний історико-архітектурний заповідник. Основою заповідника є комплекс пам'яток історії та культури XVII-XIX ст. Святогірської Свято-Успенської Лаври, пам'ятки монументального мистецтва - пам'ятник Артему (Ф. А. Сергееву) 1927 року скульптора І. П. Кавалерідзе, Меморіальний комплекс періоду німецько-радянської війни на горі Артема, пам'ятник на могилі лейтенанта В. М. Камишева (Дуб Камишева).

Територія Святогірської міської територіальної громади за своїм розташуванням знаходиться у центральній частині Бахмутської котловини, яку перетинають річки, лимани. Дана територія відрізняється складними гідрогеологічними умовами: виділяються водоносні горизонти і комплекси, які приурочені до пермських, тріасових, юрських, крейдяних, палеоген-неогенових відкладень.

Цікаве геологічне минуле цієї території. Багато мільйонів років тому тут шуміло море. Клімат був вологим і теплим. Береги вкривала рясна тропічна рослинність. Після різкого підйому суходолу море висохло і клімат став посушливим. На зміну вічнозеленим лісам прийшли менш вимогливі до тепла і

вологи листопадні, розповсюдилися степові спільноти. Залишки вимерлих морських тварин і рослин сприяли накопиченню осадових порід – товщ вапняку і крейди.

Вік крейджаних відкладень у долині Сіверського Дінця складає приблизно 70-100 млн. р. (верхньокрейдова доба). Це підтверджують знахідки у крейді – так звані “чортові пальці” – залишки вапнякових мушлів вимерлих головоногих молюсків белемнитів, масовий розвиток котрих також пов’язаний з крейджаним періодом.

У межах національного природного парка «Святі Гори» добре виражено дві тераси Сіверського Дінця: перша – заплавна та друга – піщана. Заплавна тераса завширшки до 3 км заливається весняними водами, прилягає безпосередньо до річища, має плоско-рівнинний, іноді котлованно-впадинний рельєф. На значному просторі тераса двостороння і є порівняно вузькою смугою річкової долини з притаманними їй озерами-старицями. Друга, піщана (борова) тераса виражена на лівому березі, поверхня її слабохвиляста з характерними формами рельєфу (дюнами з пологими схилами, горбами, котловинами видування).

Програма не містить заходи та проекти, виконання яких може негативно вплинути на стан надр, матеріальні активи, безпеку життєдіяльності населення та об’єкти культурної спадщини. Тому можна зробити висновок, що у разі не затвердження документа державного планування вплив залишиться без змін.

Клімат території громади помірно-континентальний. Літній період нерідко триває більше 110 днів. У цілому клімат з відносно холодною зимою і спекотним, сухим літом. Характерними для клімату є сильні вітри, висока літня температура повітря, сухість і випадання влітку дощів у вигляді злив. Мінімальні температури спостерігаються в січні - 4-5°C, а максимальні в липні +21-22°C. Найбільш холодними місяцями є січень і лютий, найтеплішими – липень і серпень. Річна кількість опадів становить від 250 до 650 мм, середнє значення - 420 мм на рік. Середнє значення відносної вологості складає 84%. Рівень сонячної інсоляції 1250 кВт/м на рік, або понад 2000 сонячних годин на рік. Тривалість безморозного періоду більше 200 днів.

У холодну пору року переважають східні, південно-східні та північно-східні вітри, які формуються під дією азіатських антициклонів. Взимку вони обумовлюють морози і завірюху, навесні сильно висушують ґрунт і викликають пилові бурі. Влітку переважають західні і північно-західні вітри, які нерідко призводять до засух. Швидкість вітру: 126 – середньорічна кількість діб з вітром більше 10 м/с. Середня глибина промерзання ґрунту даного району 1,2 м, максимальна - 1,5 м. Природно-кліматичні умови даної території характеризуються, як сприятливі.

Програма не містить заходи та проекти, виконання яких може негативно вплинути на клімат. Тому можна зробити висновок, що у разі не затвердження документа державного планування вплив на клімат залишиться без змін.

Стан атмосферного повітря

За даними Головного управління статистики у Донецькій області викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за 2023 рік становили 161,7 тис. т, що на 26,1 % менше ніж у 2022 році та на 78,3% менше ніж у 2021 році. Значне зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2022–2023 роках пов'язано з: веденням активних бойових дій на території Донецької області та частковою окупацією частини територій; припиненням виробничої діяльності та/або переміщення в більш безпечні регіони країни окремих підприємств Донецької області.

Інформація щодо кількості викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря у розрізі Слов'янського району за 2019-2020 роки (до складу якого до 17 липня 2020 року входила територія Святогірської міської територіальної громади) вказана у таблиці 1.

Обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря у Слов'янському районі у 2020 р. (тонн)

Таблиця 1

	Обсяги викидів, тонн		Збільшення/зменшення викидів у 2020 р. до 2019 р	Обсяги викидів у 2020 р до 2019 р., %
	у 2019 р.	у 2020 р.		
Всього по області	773517,2	750959,4	-22557,8	97,1
Слов'янський район	61622,7	63033,5	1410,8	102,3

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах у межах Слов'янського району відзначається наступними показниками:

діоксид сірки - 44,9 тис. т у 2019 році проти 49,3 тис. т у 2020 році

діоксид азоту - 7,6 тис. т у 2019 році проти 5,4 тис. т у 2020 році

Моніторинг якості атмосферного повітря на території Святогірської міської територіальної громади не здійснюється жодним суб'єктом моніторингу довкілля.

У випадку, якщо проект Програми не буде затверджений то стан атмосферного повітря на території громади більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників або зазнає змін у бік погіршення внаслідок ведення тривалих бойових дій на території області.

Водні ресурси

Відповідно до інформації наданої Сіверсько Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів на території Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області розташовано 72 площинних водних об'єктів та 3 лінійні водні об'єкти довжиною більше 10 км: річка Сіверський Донець, річка Гола Долина, річка Черкаська. Найбільшими озерами у заплаві Сіверського Дінця є Банне та Бездонне (поблизу м. Святогірська).

Джерелом централізованого питного водопостачання м. Святогірськ, с. Тетянівка, а також оздоровчих закладів Святогірської зони відпочинку є Святогірський водозабір підземних вод, розташований у Краматорському районі на правобережжі р. Сіверський Донець на балках Висла та Безім'яна у 700 м на північний захід від с. Сидорове та 3 км на південь від міста Святогірськ.

На території Святогірської міської територіальної громади розташовані 7 свердловин, приданих до експлуатації (2 в с. Маяки, 1 в с. Хрестище, 2 в с. Долина, 1 в с. Краснопілля, 1 в с. Богородичне).

На території Маяківського старостинського округу налічується 10 громадських колодязів, придатних до експлуатації.

Моніторинг масивів поверхневих вод в суббасейні р. Сіверський Донець на території Святогірської міської територіальної громади здійснюється Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів у пункті моніторингу р. Сіверський Донець, с. Богородичне. За інформацією Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів протягом січня-жовтня 2025 року щомісячно здійснювався відбір проб води у пункті моніторингу р. Сіверський Донець, с. Богородичне Святогірської міської територіальної громади Краматорського району. За результатами досліджень більшість пріоритетних показників у воді перебувають на рівні нижче межі визначення. За вмістом важких металів зафіксовано перевищення рибогосподарських нормативів: хром – 0,003–0,004 мг/дм³ (норма 0,001), мідь – 0,020–0,040 мг/дм³ (норма 0,001) та марганець – 0,093–0,118 мг/дм³ (норма 0,01). Перевищення за басейновими специфічними металами має системний характер, а концентрації відповідають багаторічним значенням. Крім того, протягом зазначеного періоду у воді зафіксовано наявність важких металів (пріоритетних забруднюючих речовин): кадмій – 0,356 мкг/дм³ (екологічний норматив якості – 1,5 мкг/дм³), свинець – 1,421 мкг/дм³ (норматив – 14,0 мкг/дм³) та нікель – 2,652 мкг/дм³ (норматив – 34,0 мкг/дм³). Перевищення екологічних нормативів якості не встановлено. За вмістом важких металів та органічних показників масив поверхневих вод у пункті моніторингу р. Сіверський Донець, с. Богородичне, протягом січня – жовтня 2025 року, було віднесено до I класу хімічного стану «добрий».

За пропозицією обласного комунального підприємства "Донецьктеплокомуненерго", до Програми заходів проекту ПУРБ Дону на 2025-2030 роки включено захід «Відновлення водовідведення у м. Святогірськ Святогірської ТГ Краматорського району Донецької області шляхом придбання та підключення модульних очисних споруд».

Програмою передбачено заходи спрямовані на поточний ремонт та технічне обслуговування об'єктів водопостачання та водопровідних мереж, вирішення ситуації з постачанням питної води населенню, проведення лабораторного дослідження якості води, утримання, облаштування штучних водойм. У випадку, якщо проєкт Програми не буде затверджений, а заходи не

будуть здійснені, то стан водних об'єктів та якість питної води залишиться незмінними.

Земельні ресурси

Ґрунти Святогірської міської територіальної громади представлені чорноземами опідзоленими та чорноземи глибокими на лесових породах, дерново-слабо- і середньопідзолистими піщаними та глинисто-піщаними ґрунтами, лучними та чорноземно-лучними ґрунтами. В долині річки Сіверський Донець зустрічаються оглеєні ґрунти, по берегах Сіверського Дінця – піски і супіски, в долинах деяких річок – болотно-лугові ґрунти.

Загальна площа земель Святогірської міської територіальної громади – 37814,61 га, з них:

- сільськогосподарські землі – 19899,6179 га;
- ліси та інші лісовкриті площі – 15022,0253 га;
- забудовані землі – 1348,7688 га;
- внутрішні води – 919,6055 га.

В 2024 році внаслідок бойових дій підприємствами та фермерськими господарствами не використовувалось 7153,8 га.

На території Святогірської громади склалися складні умови внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України та проведення активних бойових дій. Внаслідок чого було повністю або частково зруйнована матеріальна база, техніка, забруднені вибухонебезпечними предметами ґрунти. ФГ «Армада», ТОВ «Агрофірма Слав-Агро» змушені були припинити діяльність.

Дослідження стану якості ґрунтів в межах Святогірської міської територіальної громади від початку збройної агресії Російської Федерації проти України, на жаль, відсутні.

Випалювання сухої біомаси внаслідок збройної агресії Російської Федерації змінюють видовий склад травостою й збіднюють біологічне різноманіття. У вогні гине неймовірна кількість насіння, яке могло б прорости або яке вже почало проростати. Пошкоджується коріння та куртини трав. Гинуть комахи, серед яких величезна кількість природних запилювачів, ґрунтоутворювачів та природних ворогів багатьох комах, які завдають збитків сільському господарству. Знищується рослинність, яка служить кормом для багатьох тварин, що ставить під загрозу їх існування. Гине мікрофлора, яка формує гумус.

У випадку, якщо проєкт Програми не буде затверджений, а заходи не будуть реалізовані, стан земельних ресурсів на території громади, більші ймовірно, залишатиметься без змін.

Рослинний та тваринний світ

Сіверсько-Донецький національний природний коридор має ключову територію «Святогірську», яка репрезентує повною мірою ландшафтне і біотичне різноманіття Задонецько-Донського краю (Старобільської схилово-височинної області) та Донецького краю (Західно-Донецької похило-підвищеної області). Для території басейну ріки характерними є рівнинно-

вододільні макроекотопи, які у доагрикультурний період були вкриті різнотравно-типчакково-ковилловими степами на чорноземах; балки, що вкриті байрачними лісами й долини річок з реліктовими крейдовими ценозами; є також не вкриті лісом арени – тераси Сіверського Дінця.

Рослинний світ на території Святогірської міської територіальної громади представлений лісовими видами, такими як сосна звичайна, дуб звичайний, в'яз листуватий і гладкий, береза бородавчаста, осика, клен польовий. У трав'яному покриві переважають осока волосиста, зірочник ланцетовидний, переліска багаторічна, любка дволиста, купена багатоквіткова; найбільшу роль у веснянім цвітінні лісових трав відіграють анемона жовтецева, ряст ущільнений, гусяча цибулька жовта, по знижених зволжених місцях переважає пшінка весняна. З видів рослин, які занесені до Червоної книги України, зустрічаються тюльпан дібровний, любка дволиста, тюльпан змієлистий, дельфіній Сергія та інші види. Рослинність схилових прирічкових місцевостей - стрімких схилів та вершинних поверхонь (гір) відрізняється наявністю значної кількості видів реліктових, рідкісних рослин, серед яких занесені до Червоної книги України: сосна крейдяна, смілка крейдяна, сонцесвіт крейдяний, дворятник крейдяний, льонок крейдяний, дзвінець крейдяний, шоломниця крейдяна, костриця крейдяна, тюльпан дібровний та інші види рослин.

Орнітофауна Святогірської міської територіальної громади представлена 199 видами птахів, серед яких відмічені види, занесені до Червоної книги України (загалом 15 видів): могильник, скопа, орлан-білохвіст, боривітер степовий, журавель сірий, зміїд, балобан, ходуличник, кулик-сорока, чорний лелека, гоголь, орел-карлик, великий підорлик, пугач, сорокопуд сірий.

Фауна ссавців представлена типовими фоновими видами (всього 40 видів) Донецького регіону: лось, козуля, кабан, куниці лісова і кам'яна, білка звичайна, бобер річковий, заєць-русак, лисиця, собака єнотовидний, тхір чорний, ласка, олень плямистий, соня лісова, їжак звичайний, вовк, миші - малятко, хатня, польова, жовтогорла і лісова, ондатра, полівки водяна, звичайна і руда, пацюк сірий, сліпак звичайний, бурозубка мала і звичайна, землерійка водяна, білозубка мала, вухань, нетопир малий. Рідкісні види ссавців, занесені до Червоної книги України, на території громади не спостерігались.

Фауна плазунів представлена 10 видами: болотяна черепаха, ящірка прудка і різнобарвна, вужі звичайний і водяний, гадюка звичайна, веретільниця, серед яких полоз жовточеревий та мідянка звичайна занесені до Червоної книги України. Земноводні представлені 9 видами.

У Сіверському Дінцю та його заплавах озер зустрічається 40 видів риб і 1 вид круглоротих. Із риб найбільше розповсюджені коропові, яких зустрічається 24 види (лящ, плітка, густера, верхівка, карась та інші), розповсюджені також щука, судак, окунь, йорж, пічкур, соми звичайний і каналний. Із рідкісних та зникаючих видів риб, занесених до Червоної книги, зустрічаються вирезуб, ялець Данілевського, рибець звичайний, йорж звичайний та носар.

В Програмі передбачено заходи щодо поліпшення стану навколишнього середовища. Негативний вплив від впровадження заходів Програми на ландшафтне та біотичне різноманіття не очікується.

Природно-заповідний фонд

У структурі національної екологічної мережі Сіверсько-Донецький національний природний коридор є меридіональним екологічним коридором. У регіональній екомережі є меридіональним екокоридором національного значення. У межах Донецької області цей природний коридор має найбільшу за площею ключову територію «Святогірську».

Згідно з інформацією наданою департаментом екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації на території Святогірської міської територіальної громади розташовані 10 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 11978,52 га, а саме:

національний природний парк «Святі Гори» площею 11583,5 га;

пам'ятка природи місцевого значення «Тополя», площею 0,1 га (увійшла до складу НПП «Святі Гори»);

пам'ятка природи місцевого значення «Дуб Героїв Долини», площею 0,01 га (увійшла до складу НПП «Святі Гори»);

пам'ятка природи загальнодержавного значення «Маяцька дача» площею 18,0 га (увійшла до складу НПП «Святі Гори»);

ландшафтний заказник місцевого значення «Соболівський ліс» площею 107,0 га;

ландшафтний заказник місцевого значення «Хрестищенські пагорби» площею 160,0 га;

ботанічний заказник місцевого значення «Пришиб», площею 107,4 га;

пам'ятка природи місцевого значення «Дуб» площею 0,01 га;

пам'ятка природи місцевого значення «Ставок дзеркальний» площею 1,5 га;

парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Дендропарк Маяцького лісництва» площею 1,0 га.

На території Святогірської міської територіальної громади наявні території Смарагдової мережі Sviati Hory, UA0000029, загальною площею 43437,00 га та Oleksandrivs'ki lakes, UA0000277, загальною площею 15200,90 га, з яких 14843,39 га розташовані в межах Донецької області.

Заходи Програми не повинні спричинити негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та території Смарагдової мережі.

Відходи

Відповідно до інформації наданої Святогірською міською військовою адміністрацією послугу з управління побутовими відходами на території Святогірської міської територіальної громади надає КП Святогірської міської ради «Сервіскомунбуд».

На території громади відсутній діючий полігон твердих побутових відходів. У 2025 році побутові відходи вивозились для видалення на звалище ТПВ КП «Благоустрій міста Ізюм». За інформацією від Святогірської міської військової адміністрації у період з 01.01.2025 по 01.11.2025 з території

Святогірської міської територіальної громади на звалище ТПВ м. Ізюм вивезено 4799 м³ побутових відходів. На території громади відсутні сміттесортувальні, сміттепереробні станції.

Станом на 01.11.2025 на території Святогірської міської територіальної громади обліковується 6 несанкціонованих звалищ орієнтовним обсягом 3400 м³ (1320 т) загальною площею 4200 м².

Відповідно до інформації, яка отримана від Святогірської міської військової адміністрації станом на 01.11.2025 року на території громади обліковано 75795 т відходів від руйнувань.

В межах Святогірської міської територіальної громади особливо гостро стоїть проблема ліквідації стихійних звалищ твердих побутових відходів, будівельного сміття, що утворилося внаслідок руйнувань від збройної агресії Російської Федерації.

Програма передбачає заходи спрямовані на вирішення проблем у сфері управління відходами Святогірської міської територіальної громади.

Населення

Чисельність населення громади відповідно до статистичних даних до початку воєнних дій становила 8718 мешканців (з 01.03.2022 формування та оприлюднення органами державної статистики статистичної інформації щодо чисельності населення призупинено до отримання відповідних адміністративних даних у повному обсязі).

Відповідно з паспортом Святогірської міської територіальної громади дані щодо чисельності наявного населення станом на 01.01.2025, які отримані шляхом збору інформації (досить варіативні), наступні: чисельність населення територіальної громади станом на 01.01.2025 становила 2923 особи (зменшення більш ніж у 3 рази порівняно з періодом до початку агресії Російської Федерації).

Станом на 01.11.2025 на території громади мешкають 1933 особа (дані отримані шляхом збору інформації), в тому числі: похилого віку – 989 особа, працездатного віку – 810 особи, дітей віком до 18 років – 134 осіб.

На території громади зареєстровано 6493 внутрішньо переміщених осіб, фактично мешкають 440 осіб зазначеної категорії.

В умовах складної безпекової ситуації вживаються заходи щодо організації та проведення евакуації цивільного населення до більш безпечних регіонів.

Згідно з інформацією наданою Святогірською міською військовою адміністрацією за 2024 рік в Святогірській громаді померло 62 особи (у м. Святогірську - 19 осіб, в селах Святогірської громади - 43 особи). У структурі загальної смертності серед причин на першому місці хвороби системи кровообігу (хск) - 43 особи, злоякісні новоутворення - 9 осіб, травми - 4 особи. хвороби органів травлення (цироз печінки) - 4 особи, хвороби органів дихання -2 особи.

За 10 місяців 2025 року в Святогірській громаді померло 65 осіб (у м. Святогірську - 22 особи, в селах Святогірської громади - 43 особи). На першому місці хвороби системи кровообігу (хск) 45 осіб, злоякісні

новоутворення - 9 осіб, хвороби органів травлення (цироз печінки) - 5 осіб, травми - 3 особи, хвороби органів дихання - 1 особа, ВІЛ - 1 особа, хвороби нервової системи - 1 особа.

Заходи Програми спрямовані на підтримку соціально незахищених верств населення, покращення стану здоров'я та умов життя і діяльності населення Святогірської міської територіальної громади. Виконання заходів Програми дозволить знизити показники захворюваності населення, підвищити якість життя населення громади.

Аналіз поточного стану навколишнього середовища, в тому числі здоров'я населення, дозволив виявити основні проблеми, що стосуються території Святогірської міської територіальної громади.

Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення на рівні місцевої влади був проведений SWOT-аналіз:

Таблиця SWOT - аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Ресурсна база для розвитку агропромислового виробництва • Культурна спадщина • Природні умови для відновлення • Рекреаційний потенціал, як база для розвитку туризму • 	<ul style="list-style-type: none"> • Негативні демографічні тенденції • Безробіття • Високий ступінь руйнувань систем житлово-комунального господарства та житлового фонду • Відсутність якісного альтернативного джерела водопостачання для населення • Забрудненість території громади відходами руйнувань та залишками боєприпасів • Значне забруднення довкілля, у тому числі через наслідки збройної агресії • Слабкість системи забезпечення особистої безпеки жителів, у тому числі в умовах бойових дій
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Завершення військового конфлікту • Реалізація проєктів міжнародних організацій, залучення міжнародної технічної допомоги • Успішне впровадження загальнодержавних галузевих реформ • Розвиток інноваційної системи безпеки • Розбудова системи цивільного захисту • Формування системного підходу управління відходами 	<ul style="list-style-type: none"> • Ескалація бойових дій / «заморожування» військового конфлікту / збереження ситуації, яка склалася • Подальше падіння інвестиційної привабливості регіону • інфраструктури регіону • Недофінансування інвестиційних проєктів • Подальше погіршення демографічної ситуації • Підвищення соціальної напруженості

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення документу державного планування з урахуванням місцевих особливостей.

Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних коротко- та довгострокових управлінських рішень.

Для створення безпечних умов життєдіяльності населення Святогірської міської територіальної громади необхідно вирішувати наступні проблемні питання: ліквідація небезпечних наслідків збройної агресії Російської Федерації, проведення відновлених робіт пошкоджених будівель і споруд), відновлення освітлення вулиць населених пунктів, поточний ремонт та технічне обслуговування вуличного освітлення; відлов бродячих тварин з подальшим їх лікуванням, вакцинацією та стерилізацією.

З метою забезпечення благоустрою території, утримання її в належному санітарному стані необхідно забезпечити виконання наступних заходів: управління відходами від руйнувань будівель та споруд, що утворюються через воєнні дії, ремонт доріг, мостів, прибирання та санітарна обробка території, поточний ремонт та обслуговування об'єктів благоустрою, утримання та обслуговування кладовищ комунальної власності територіальної громади.

Відмова від затвердження документу державного планування залишає невирішеними проблеми високого ступеня руйнування систем житлово-комунального господарства та житлового фонду, управління відходами; збереженням ландшафтного та біотичного різноманіття.

Якщо документ державного планування не буде затверджений, слід очікувати погіршення екологічного стану довкілля, якості життя та стану здоров'я населення Святогірської міської територіальної громади.

3. Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Програма економічного і соціального розвитку Святогірської міської територіальної громади на 2026 спрямована на стабілізацію економічного та соціального розвитку громади в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії російської федерації забезпечення сталого функціонування соціальних та гуманітарних сфер, відбудова житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, відновлення агропромислового комплексу, дотримання високих екологічних стандартів, соціальна підтримка незахищених верств населення, підвищення якості життя та людський розвиток, які потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, ефективно управління та безпека в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів може мати позитивні наслідки. Реалізація

заходів Програми при існуючому стані спрямована на створення безпечних та гідних умов життя населення громади.

На основі аналізу заходів Програми можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно можуть зазнати впливу від реалізації заходів Програми:

атмосферне повітря – негативних наслідків від реалізації заходів Програми не очікується;

водні ресурси – наслідки позитивні: придбання та встановлення пожежних гідрантів, ремонту несправних, утримання, влаштування штучних водойм, забезпечення пірсами та під їздами до існуючих природних та штучних водойм; забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства (оплата енергоносіїв, лабораторне дослідження якості води та дезинфекція, поточний ремонт та технічне обслуговування об'єктів) водопостачання та водопровідних мереж;

відходи – позитивні наслідки: фінансова підтримка на оплату послуг з розміщення ТПВ; санітарне очищення території місць загального користування, в т.ч. ліквідація несанкціонованих звалищ та місць скупчення побутових відходів;

земельні ресурси – негативний вплив не очікується; розробка документації із землеустрою (10 од.);

біорізноманіття – наслідки позитивні: прибирання та благоустрій місць загального користування; роботи з благоустрою населених пунктів (догляд за декоративними насадженнями (видалення дерев, кущів, порослі), утримання доріг, прибирання та санітарна обробка території, поточний ремонт та обслуговування об'єктів благоустрою, утримання та обслуговування кладовищ комунальної власності територіальної громади; відлов та стерилізація бродячих тварин;

рекреаційні зони та культурна спадщина – наслідки позитивні: утримання та обслуговування пам'ятників та кладовищ комунальної власності територіальної громади; організація та проведення I етапу та участь у II етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»); проведення заходів у межах проєкту «Наша Донеччина. Наш дім. Наша фортеця»; проведення культурно-мистецьких заходів; створення безбар'єрного культурного простору; популяризація та поширення культури національних меншин, підтримка культурного розмаїття через організацію та проведення культурно-просвітницьких заходів; зміцнення статусу української мови та її популяризація; створення книжкових полиць, їх поповнення; заходи з вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України; створення Алеї Слави загиблим захисникам України; виготовлення інформаційної продукції (друк банерів, методичних посібників, інформаційних дошок, тощо); виготовлення облікової документації та укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини; створення конкурентоспроможного

регіонального туристичного продукту (в тому числі участь у національному соціальному проєкті «Місця пам'яті»); збереження та популяризація історико-культурної спадщини; охорона та збереження нематеріальної культурної спадщини; підтримка та розвиток мистецької освіти; проведення заходів до сімейних свят (День Матері, День Батька, День Сім'ї, День захисту дітей, заходи для молоді та дітей з особливими потребами); організація заходів та майстер-класів, спрямованих на збереження культурних сімейних традицій і цінностей; організація інформаційно-просвітницьких заходів на території громади з метою підвищення рівня інформованості населення щодо гендерної рівності, запобігання насильству в сім'ї та протидії гендерному насильству; інформаційно-просвітницька робота, співпраця з громадянськими інститутами, спрямована на виховання у громадян шанобливого ставлення до державних та національних символів України; висвітлення у засобах масової інформації історії подій українського народу; організація заходів з формування української громадянської ідентичності: висвітлення місцевими засобами масової інформації радіопередач, публікацій та соціальної реклами, проведення акцій, семінарів, «круглих столів», тематичних зустрічей із залученням учасників АТО та ООС, учасників Революції Гідності;

населення та інфраструктура – наслідки позитивні: поточний ремонт доріг комунальної власності Святогірської міської територіальної громади; накопичення засобів індивідуального захисту органів дихання для забезпечення непрацюючого населення; зимове утримання доріг (посипання протижелезедними сумішами, розчищення від снігу); забезпечення поховання військовослужбовців, які загинули (померли) під час проходження військової служби (бойових дій); забезпечення поховання внутрішньо переміщених осіб, невідомих та безрідних громадян за рахунок коштів бюджету Святогірської міської територіальної громади; здійснення заходів з виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель і споруд, що знаходяться на території Святогірської міської територіальної громади; сприяння повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх жінок і чоловіків, осіб з інвалідністю; забезпечення реалізації державної програми «Власна справа» з надання фінансової допомоги суб'єктам господарювання у формі мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу; організація та залучення працевлаштованих осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану; здійснення професійної підготовки та покращення професійних навичок безробітних жінок та чоловіків (зокрема, з числа внутрішньо переміщених осіб); здійснення компенсації роботодавцям витрат на оплату праці за працевлаштованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб, зокрема на період військового стану в Україні; капітальний ремонт (відновлення внаслідок влучання боєприпасів) будівлі комунального закладу Святогірський заклад загальної середньої освіти I - III ступенів Святогірської міської ради Краматорського району Донецької області (коригування ПКД); зберігання підручників, посібників; підвезення дітей, які потребують соціальної

реабілітації до переміщеного «Санаторно-оздоровчого центру соціальної реабілітації «Смарагдове місто»; стимулювання обдарованої молоді; виконання робіт з забезпечення пожежної та техногенної безпеки у комунальному закладі «Хрестищенський заклад загальної середньої освіти I – III ступенів Святогірської міської ради Краматорського району Донецької області»; проведення імунопрофілактики населення проти вакцино керованих інфекцій (анатоксин правцевий, протиправцева сироватка, вакцина проти грипу, імуноглобулін людини нормальний розчин для ін'єкцій (кір) - (група ризику); забезпечення онкохворих безкоштовними лікарськими засобами за рецептами лікарів; забезпечення хворих на туберкульоз соціальною підтримкою (видача соціальних пайків, що містять продукти харчування і засоби особистої гігієни) при амбулаторному лікуванні; забезпечення пільгової категорії населення безкоштовними лікарськими засобами за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування; забезпечення інвалідів і дітей інвалідів технічними та іншими засобами; забезпечення дорослих хворих, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання лікарськими засобами; оплата праці з нарахуваннями на оплату праці працівників закладів охорони здоров'я по Хрестищенському та Маяківському старостинським округам; придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, у тому числі м'який інвентар та обмундирування; медикаменти для надання первинної допомоги населенню, витратні медичні матеріали та інше; оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг, вивіз сміття; надання компенсаційних виплат громадянам, постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС; забезпечення та надання компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги по догляду відповідно до Закону України «Про соціальні послуги»; надання матеріальної допомоги окремим категоріям громадян (непрацездатним: пенсіонерам, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, опікунам над недієздатними особами, іншим категоріям); надання матеріальної допомоги цивільним особам, які при виконанні посадових обов'язків при ліквідації наслідків ворожих обстрілів на території громади, або були задіяні для виконання робіт для посилення обороноздатності України та під час виконання завдань зазнали поранень та ушкоджень здоров'я внаслідок ворожих обстрілів або вибухонебезпечних предметів під час воєнного стану на території України, та потребують хірургічного втручання або довготривалого лікування, які зареєстровані та мешкають на території Святогірської міської територіальної громади або працюють в установах, організаціях та підприємствах, які розташовані на території громади; матеріальна допомога онкологічним хворим; матеріальна допомога особам, яким присвоєне звання «Почесний громадянин Святогірської територіальної громади», «Почесний громадянин міста Святогірськ»; забезпечення реабілітаційними послугами дітей з інвалідністю; надання пільг особам з інвалідністю по зору I та II групи, дітям з інвалідністю по зору до 18 років; оздоровлення та відпочинок дітей в закладах оздоровлення та відпочинку (діти, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки); забезпечення надання соціальних послуг відповідно до визначеної потреби у тому числі

особам, які евакуювалися до більш безпечних областей України; надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення; надання 1 етапу соціальної послуги з соціальної адаптації ветеранам війни та членам їхніх сімей; заходи з підтримки цивільних осіб, яких звільнено з полону (у т.ч. з числа внутрішньо переміщених осіб); забезпечення організації надання матеріальної допомоги сім'ям ВПО, які опинилися у скрутному становищі; надання матеріальної допомоги військовослужбовцям, призваним на військову службу під час мобілізації до лав Збройних сил України та інших військових формувань, а також військовослужбовців, що проходять військову службу за контрактом для захисту України від збройної агресії Російської Федерації; матеріальні виплати звільненим з полону військовослужбовцям, які у період дії воєнного стану потрапили в полон під час безпосередньої участі у бойових діях або забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії; ветеранам війни до Дня Захисників і Захисниць України та Дня козацтва; лікування військовослужбовцям, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, ветеранам війни, військовослужбовцям які отримали поранення (контузії, каліцтво) з початку вторгнення Російської Федерації на територію України; організація акцій, конкурсів, семінарів - тренінгів, походів та інших заходів, розповсюдження інформаційних матеріалів, розміщення соціальної реклами з метою підвищення рівня громадянських компетентностей, у т.ч. через лідерство /участь у обласних заходах;

екологічне управління та моніторинг – негативних наслідків заходів не очікується;

інше- придбання системи сповіщення населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій; розвиток, утримання та експлуатаційно-технічне обслуговування системи оповіщення населення про загрозу виникнення НС; зміцнення захисту населення, території та об'єктів в Святогірській міській територіальній громаді від пожеж, надзвичайних ситуацій, стихійних лих та їх наслідків, шляхом покращення матеріально – технічної бази 82 державної пожежно-рятувальної частини 6 державного пожежно – рятувального загону ГУ ДСНС України у Донецькій області на 2025 рік; заходи з мобілізаційної підготовки та мобілізації військовозобов'язаних та покращення матеріально-технічного забезпечення Краматорського районного центру комплектування та соціальної підтримки; заходи з пропаганди безпеки життєдіяльності населення громади, навчання громадян основам безпекової поведінки, правилам пожежної безпеки в побуті та в громадських місцях через засоби масової інформації, соціальну рекламу та проведення громадських заходів; заходи з поточного ремонту найпростіших укриттів цивільного захисту населення, які обліковуються на території Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області; облаштування та утримання фортифікаційних споруд, інженерних загороджень, окопів, бліндажів тощо; надання допомоги ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях для покращення матеріально-технічного забезпечення для виконання військового обов'язку,

припинення діяльності незаконних воєнізованих формувань, виявлення та припинення розвідувально-підривної діяльності країни-агресора, виконання завдань із захисту і охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян України, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань; наслідки позитивні.

Оскільки в Програмі передбачені заходи, спрямовані на стабілізацію економічного та соціального розвитку громади в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії російської федерації забезпечення сталого функціонування соціальних та гуманітарних сфер, відбудова житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, відновлення агропромислового комплексу, дотримання високих екологічних стандартів, соціальна підтримка незахищених верств населення, підвищення якості життя та людський розвиток, які потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, ефективного управління та безпека в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

Виникнення нових екологічних проблем, в тому числі ризиків впливу на здоров'я населення, в разі реалізації Програми не передбачається. Так само не передбачається негативний вплив на території з природоохоронним статусом.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Святогірська міська територіальна громада потребує в першу чергу вирішення проблем пов'язаних з очищення території громади від вибухонебезпечних предметів та мінного забруднення внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Згідно з офіційними коментарями представників національного парку «Святі гори» негативний вплив чинять пожежі у лісах, складність тушіння яких полягає в тому, що ліса *заміновані*. Загалом 80% лісу складають спалені сосни. У національному парку «Святі гори» у м. Святогірськ до повномасштабного вторгнення Російської Федерації налічувалося близько тисячі червонокнижних крейдових сосен. Під час боїв ця порода дерев, які росли лише у двох місцях на Донеччині, була знищена. Безліч інших дерев посікло уламками, багато з них зламалися на висоті від 1 до 4 метрів, а деякі стовбури внаслідок вибухів значно обвуглилися. Зокрема, це стосується дубів, яким від 200 до 600 років. Загалом у заповіднику в ході бойових дій вигоріло майже 18 з 40 тисяч гектарів лісу. У парку були тварини та птахи, котрі занесені до Червоної книги. Про їх долю поки невідомо.

Однією з найважливіших екологічних проблем Святогірської міської територіальної громади на даний момент є *забруднення атмосферного повітря*. Негативний вплив на стан повітря в межах території Святогірської міської територіальної громади обумовлений надходженням забруднюючих речовин в атмосферне повітря в основному внаслідок ведення активних бойових дій. Значне збільшення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, в період ведення бойових дій внаслідок потрапляння до атмосферного повітря значної кількості продуктів згорання боєприпасів, результатів руйнування цивільної та військової техніки, об'єктів інфраструктури.

Існує проблема і у сфері *управління відходами*, зокрема щодо відходів руйнувань, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків.

Крім того, високий рівень руйнувань систем водопостачання та водовідведення, в свою чергу, призводить до неекономного використання ресурсу та спричиняє загрозу *забруднення компонентів природи*.

Збройна агресія Російської Федерації в межах Святогірської міської територіальної громади призвела до серйозних екологічних наслідків, які спричинили *погіршення стану підземних вод і водойм; затоплення площ і просідання ґрунту; погіршення стану ґрунтів; несанкціоноване розміщення відходів руйнувань; пошкодження або знищення об'єктів природно-заповідного фонду*. Все це, в свою чергу, прямо чи опосередковано є чинниками негативного впливу на *стан здоров'я та умови життя населення* громади.

Масштаби екологічних проблем громади не дають змоги говорити про загрозу *зміни клімату чи мікроклімату*, але негативний вплив на стан атмосферного повітря здійснюється.

В процесі реалізації Програми передбачено ряд заходів, спрямованих на зменшення прояву негативного впливу на навколишнє середовище і вирішення екологічних проблем локального характеру.

Негативний *вплив на здоров'я населення* від впровадження заходів документа державного планування не очікується.

У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі *об'єкти природно-заповідного фонду*.

5.Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

При проведенні стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми розглядалися можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики.

Цілі Програми кореспондуються із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, реалізовуватимуться відповідно до:

Паризької угоди, ратифікованої Законом України № 1469 від 14 липня 2016 року, та Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі, Директиви 2009/147/ЄС про охорону диких птахів, Директиви 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря, Директиви 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною, зі змінами й доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) №1882/2003 і Регламентом (ЄС) № 596/2009;

Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про природно-заповідний фонд України», Закону України «Про тваринний світ», Закону України «Про рослинний світ», Закону України «Про охорону культурної спадщини», Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

Національного плану управління відходами до 2030 року,

Плану управління річковим басейном Дону 2025-2030.

Таблиця 2

Екологічні проблеми	Цілі екологічної політики	Шляхи вирішення	Врахування в Програмі
Забруднення атмосферного повітря	чисте атмосферне повітря	скорочення викидів у атмосферне повітря від автотранспорту, промислових підприємств, від комунальних підприємств (котельні теплоенергопостачання) встановлення стаціонарних постів контролю за станом атмосферного повітря; збільшення використання відновлювальних джерел енергії;	не враховано
Забруднення вод	якісні водні ресурси	модернізація та відновлення мереж водопостачання та водовідведення; забезпечення доступності питної води шляхом центрального водопостачання в населених пунктах	частково враховано
Накопичення твердих побутових відходів	запроваджена система управління відходами	ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ	враховано
Забруднення	невиснажені	дотримання правил	не

грунтів	родючі ґрунти	агрокультури; запобігання забрудненню земель будівельними матеріалами, склом, проникненню у ґрунт речовин, що змінюють природну концентрацію хімічних елементів та перевищують норму, сприяють розмноженню організмів небезпечних для людини, забруднюють геологічне середовище; перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту;	враховано
Зменшення біологічного та ландшафтного різноманіття	відновлене біологічне та ландшафтне різноманіття	запобігання зменшенню рослинності, деградації лісів, пасовищ, скороченню видової різноманітності; збереження та збільшення площ наявних лісосмуг, пасовищ, відновлення біологічного та ландшафтного різноманіття; запобігання порушенням структури і функціонування природних систем (ландшафтів);	частково враховано
Ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру	запроваджена система попередження надзвичайних ситуацій	попередження надзвичайних ситуацій; підвищення екологічної культури і управління	враховано

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Програма відповідає цілям екологічної політики, встановленими на міжнародному,

національному та регіональному рівнях, враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6.Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Ймовірні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації Програми зведені в таблиці 3.

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми

Таблиця 3

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			•	
3. Погіршення якості атмосферного повітря			•	
4. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	
7. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населення			•	+
8. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			•	+
9. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			•	
10. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	
11. Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	+
Відходи				
12. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів			•	+
13. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	
14. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
15. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів відходами			•	

Земельні ресурси				
16. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
17. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
18. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
19. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Програми та цілями громади			•	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
20. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, небезпечна діяльність на їх території тощо)			•	
21. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	+
22. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
23. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			•	
24. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			•	+
25. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля			•	
Населення та інфраструктура				
26. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків			•	
27. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			•	
28. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			•	
29. Поява будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	
Екологічне управління та моніторинг				
30. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	
31. Погіршення екологічного моніторингу			•	
32. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			•	
33. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	
Інше				
34. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	
35. Збільшення споживання значних обсягів			•	

палива або енергії				
36. Суттєве порушення якості природного середовища			•	

На основі оцінок, представлених в таблиці 3, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми:

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Програми не передбачаються заходи, наслідки яких можуть призвести до збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану.

Вплив на водні ресурси. Програма не передбачає заходів спрямованих на збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води, тому реалізація Програми не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Відходи. Програма передбачає впровадження заходів управління ТПВ у межах території Святогірської міської територіальної громади, що включає в себе формування ефективної політики управління ТПВ. В результаті прийняття Програми частково буде вирішено ряд нагальних питань щодо управління відходами, що позитивно вплине на довкілля.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Програми не передбачається змін у рельєфі, поява таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В Програмі не передбачається реалізація заходів, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття.

Вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та екомережі. Від заходів Програми не очікується негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та територію Смарагдової мережі.

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Програми не призведе до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення Святогірської міської територіальної громади. Натомість Програма передбачає створення сприятливих та безпечних умов проживання населення у межах громади.

Екологічне управління, моніторинг. Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, не очікується.

На території Святогірської міської територіальної громади при дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Програми не очікується, оскільки відсутні причини, які призводять до їх зміни. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту - відсутні.

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація завдань на території Святогірської міської територіальної громади несе позитивні **довгострокові наслідки** і може призвести до покращення стану здоров'я населення та підвищення рівня безпеки його проживання, покращення екологічної ситуації на території громади.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Реалізація Програми потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення Святогірської міської територіальної громади системами інженерної інфраструктури, ремонту вулично-дорожньої мережі, сфери управління відходами виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних (за наявності) наслідків реалізації Програми, можна виділити:

реконструкція та відновлення водопровідних мереж;

встановлення модульних очисних споруд;

подальший розвиток вулично-дорожньої мережі – ремонт існуючих вулиць, доріг та тротуарів;

розвиток інфраструктури управління відходами;

ліквідація стихійних звалищ;

роботи з благоустрою населених пунктів (озеленення та догляд за декоративними насадженнями);

догляд та утримання об'єктів культурної спадщини.

Виконання заходів, передбачених Програмою, матиме позитивний вплив на складові довкілля, стан здоров'я населення, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території громади.

Замовник у разі виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечує здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у

разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вживає заходи для їх усунення.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Програма розроблена на короткостроковий період та враховує стратегічні цілі, визначені вищезазначеними документами державного планування різних рівнів, та ставить перед собою важливі завдання: стабілізація економічного та соціального розвитку громади в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії російської федерації забезпечення сталого функціонування соціальних та гуманітарних сфер, відбудова житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, відновлення агропромислового комплексу, дотримання високих екологічних стандартів, соціальна підтримка незахищених верств населення, підвищення якості життя та людський розвиток, які потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

Програма спрямована на дотримання екологічних стандартів. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація заходів Програми дозволить позитивно вплинути на стан водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельними ресурсами, рекреаційними зонами та культурною спадщиною.

Найсприятливішим варіантом буде затвердження Програми.

При «базовому сценарії», тобто за умови затвердження проекту Програми, очікується позитивний вплив на довкілля. При «нульовому сценарії», якщо Програма не буде затверджена, вплив на довкілля буде більш масштабним (збільшення кількості та площ несанкціонованих звалищ, негативний вплив від відходів на компоненти природи, погіршення санітарно-екологічної ситуації).

Оскільки Програма ґрунтується на узагальнених пріоритетних завданнях і заходах у сфері управління відходами, використання водних ресурсів, а також містить основні напрямки розвитку на наступний період, *виправданими альтернативами* за умовами незатвердження Програми є виключне впровадження окремих місцевих цільових програм.

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля, а також оцінено вплив на навколишнє середовище, прогноз впливу на оточуюче середовище, виходячи із особливостей планованої діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки Програми є її відповідність законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища України.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки виникли ускладнення пов'язані з відсутністю інформації щодо стану атмосферного повітря та ґрунтів у межах громади.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Програма відповідає цілям державних та регіональних стратегічних документів. Від реалізації заходів Програми не очікується негативний вплив на стан довкілля та здоров'я населення Святогірської міської територіальної громади.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення. Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально підібрані для цілей стратегічної екологічної оцінки.

Моніторинг базується на розгляді цільових показників та аналізі досягнення запланованих результатів. Перелік запропонованих для даної Програми цільових екологічних показників:

Забруднення атмосферного повітря

викиди в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел, т. на рік;

Зміна клімату

викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, діоксид азоту та сірки) в атмосферне повітря, мг/м³;

Водні ресурси

стан поверхневих водойм (перевищення гранично допустимих концентрацій (ГДК) шкідливих речовин), мг/дм³;

якість питної води з централізованих джерел водопостачання (кількість проб якості питної води з централізованих джерел водопостачання, що не відповідають санітарним нормам), од;

обсяги скидання стічних вод у поверхневі водні об'єкти (каналізаційну мережу), куб.м./рік

Стан ґрунтів

якість ґрунтів (перевищення гранично допустимих концентрацій (ГДК) шкідливих речовин) мг/кг;

перевищення показників за санітарно-хімічними дослідженнями та мікробіологічними дослідженнями (кількість проб якості ґрунтів, що не відповідають санітарним нормам), од;

Зміни стану здоров'я

природний приріст (+), скорочення (-) осіб;
рівень захворюваності, осіб.

У процесі проведення моніторингу рекомендується особливу увагу приділити:

порівнянню фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками на території громади, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі досліджень та спостережень, які здійснюються ДУ «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми;

порівнянню захворюваності населення з минулорічними показниками, 1 раз на рік на підставі статистичних даних показників стану здоров'я, які можливо отримати від відповідних структурних підрозділів охорони здоров'я. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» *замовник* у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа (Програми) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення непередбачених звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів щодо їх усунення.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення будуть виконуватись в міру можливостей громади, територія якої знаходиться у безпосередній близькості до зони бойових дій.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Враховуючи географічне місце розташування Святогірської міської територіальної громади на значній відстані від меж сусідніх держав, ймовірні транскордонні наслідки на довкілля, у тому числі для здоров'я населення відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію

Програма економічного і соціального розвитку Святогірської міської територіальної громади на 2026 рік (далі – Програма) – документ державного

планування, що затверджується розпорядженням начальника Святогірської міської військової адміністрації. Програма розроблена відділом економічного розвитку, торгівлі та інвестицій за участю структурних підрозділів Святогірської міської ради на виконання розпорядження голови Донецької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 03.09.2025 № 594/5-25 «Про розробку проєкту Програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2026 рік»

Головна мета Програми – стабілізація економічного та соціального розвитку громади в умовах війни, впровадження механізмів, направлених на подолання існуючих та мінімізацію подальших наслідків від воєнної агресії російської федерації забезпечення сталого функціонування соціальних та гуманітарних сфер, відбудова житла та об'єктів соціальної інфраструктури, забезпечення належного функціонування комунальної інфраструктури, відновлення агропромислового комплексу, дотримання високих екологічних стандартів, соціальна підтримка незахищених верств населення, підвищення якості життя та людський розвиток, які потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

Програма визначає цілі, завдання та основні заходи економічного і соціального розвитку громади на 2026 рік, за кожним напрямом сформульовані проблемні питання, ризики та критерії ефективності. Заходи, які реалізуються шляхом застосування економічних і організаційно-правових важелів, повинні закласти основи створення умов для забезпечення гідного рівня добробуту та якості життя населення.

Заходи Програми відповідають цілям документів державного планування регіонального та місцевого рівня зокрема у сфері управління відходами, санітарного очищення, утримання та покращення фітосанітарного стану, збереження довкілля.

В процесі аналізу поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

Впровадження заходів Програми, спрямованих на мінімізацію впливу на складові довкілля, створить умови для покращення життєдіяльності населення та стану його здоров'я на території громади. Реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох заходів Програми може призвести до покращення екологічної ситуації.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Результати проведення цільового аналізу планованих завдань щодо їх відповідності цілям охорони довкілля, визначених на місцевому рівні, виявили необхідність прийняття Програми. В інтересах ефективного та сталого розвитку Святогірської міської територіальної громади, підвищення якості та безпеки життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа (Програми) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення непередбачених звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів щодо їх усунення.

Транскордонний вплив від планованої діяльності на довкілля, у тому числі для здоров'я населення не очікується.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому Програму розроблено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням мінімізації негативних ризиків (за наявності).

Реалізація Програми, за умов дотримання екологічних вимог, має сприяти збереженню довкілля. Впровадження заходів Програми буде сприяти покращенню стану навколишнього середовища, умов життя та стану здоров'я населення Святогірської міської територіальної громади.

Т.в.о. директора
ДП «Східноукраїнський
екологічний інститут»

Олексій КИРИЦЯ

Начальник проектного відділу
ДП «Східноукраїнський
екологічний інститут», експерт
з частини захисту навколишнього
природного середовища і санітарно-
епідеміологічного благополуччя

Наталія ПАНКОВСЬКА

Перелік використаних джерел

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
2. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
3. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b99.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.
5. Національна Стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р.
6. Статистична інформація. Навколишнє середовище. – Режим доступу: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/environment.php>.
7. Державна служба статистики – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
8. The Emerald Network Viewer – Режим доступу: <https://emerald.eea.europa.eu/>
9. Марушевський Г. Б. Стратегічна екологічна оцінка: методичний посіб. К.: Проект РЕОП, 2015. – 95 с.
10. Карамушка В. І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проектів (інтегрування довкільних аспектів у стратегічне планування та проекту діяльність): практичний посіб. К.: К.І.С., 2012. – 138 с.
11. Смарагдова мережа Донецької області, Харків, 2018, 103 с.
12. Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року.
13. Екологічний паспорт Донецької області за 2024 рік, 234 с.
14. Щорічна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2024 році, 183 с.